

**KWALIFIKOWALNOŚĆ WYDATKÓW W RAMACH
DZIAŁANIA 4.5 Kapitał przyrodniczy regionu
Typ I: Udostępnianie zasobów przyrodniczych
Typ II: Ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych
Typ III: Prowadzenie komplementarnych i uzupełniających do ogólnopolskich
działań/kampanii informacyjno-edukacyjnych**

Dopuszczalne będzie realizowanie projektów typu I lub II w połączeniu z działaniami wpisującymi się w typ III projektów.

Realizacja projektów typu III dopuszczalna będzie wyłącznie w połączeniu z projektami typu I lub II.

Początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest **1 stycznia 2014 r.** W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego. Kończącą datą kwalifikowalności wydatków jest dzień **31 grudnia 2023 r.**

Do wsparcia kwalifikują się wyłącznie te projekty, które nie zostały fizycznie (tj. rzeczowo) ukończone lub w pełni zrealizowane przed złożeniem wniosku o dofinansowanie w ramach ogłoszonego konkursu, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Ocena kwalifikowalności wydatku polega na analizie jego poniesienia zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i prawa krajowego, umową o dofinansowanie/decyzją/porozumieniem, Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 z 22 sierpnia 2019 r. (zwanymi dalej Wytycznymi) oraz innymi dokumentami, do których stosowania Beneficjent zobowiązał się w umowie o dofinansowanie/decyzji/ porozumieniu.

Na etapie oceny wniosku o dofinansowanie dokonywana jest **wstępna** ocena kwalifikowalności **planowanych** wydatków. Pozytywna ocena wniosku i przyznanie dofinansowania na realizację projektu i podpisanie z Beneficjentem umowy o dofinansowanie nie oznacza, że wszystkie wydatki, które Beneficjent przedstawi we wniosku o płatność w trakcie realizacji projektu na pewno będą zrefundowane lub rozliczone (w przypadku zaliczek). Kwalifikowalność wydatków jest również oceniana w trakcie realizacji projektu, kiedy Beneficjent przedkłada kolejne wnioski o płatność oraz podczas kontroli projektu. Ocena kwalifikowalności poniesionych wydatków jest prowadzona także po zakończeniu realizacji projektu – w zakresie obowiązków nałożonych na Beneficjenta Umową o dofinansowanie oraz wynikających z przepisów prawa.

W trakcie realizacji projektu sprawdzeniu podlega w szczególności:

- czy wydatek został rzeczywiście poniesiony¹,

¹ Zgodnie z zapisami w Rozdziale 6.4 Wytycznych.

- czy wydatek był przewidziany we wniosku stanowiącym załącznik do umowy o dofinansowanie/decyzji/porozumienia,
- czy wydatek był poniesiony zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wspólnotowego oraz prawa krajowego,
- zasadność poniesienia danego wydatku dla realizacji projektu,
- efektywność poniesionego wydatku,
- sposób udokumentowania wydatku.

Ponadto należy pamiętać o tym, że przyznane dofinansowanie to środki publiczne. Wobec tego Beneficjenci zobowiązani są do stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych albo do dokonania wyboru wykonawców zgodnie z zasadą konkurencyjności.

Co do zasady wydatkiem kwalifikowanym jest wydatek poniesiony przez Beneficjenta, z którym podpisano umowę o dofinansowanie/decyzję/porozumienie. W przypadku, gdy projekt realizowany jest w partnerstwie wydatek może być poniesiony przez Partnera (jeśli tak stanowi umowa/porozumienie o partnerstwie).

Katalog wydatków kwalifikowalnych oraz katalog wydatków niekwalifikowalnych jest katalogiem **otwartym** i zawiera jedynie przykłady wydatków, które w szczególności uznawane są przez IZ RPO – L2020 jako wydatki kwalifikowalne (przy założeniu, że zostaną spełnione wszystkie warunki kwalifikowalności, o których mowa powyżej) bądź za wydatki niekwalifikowalne. Szczegółowe warunki i procedury w zakresie kwalifikowalności wskazanych poniżej wydatków określone są w Wytocznych.

Niniejszy załącznik do Regulaminu konkursu określa katalog wydatków kwalifikowalnych w projektach realizowanych w ramach Działania 4.5, typ II oraz ewentualne limity i inne ograniczenia w odniesieniu do niektórych wydatków.

Wydatki kwalifikowalne:

Do wydatków kwalifikowalnych **w szczególności**, mogą zostać zaliczone następujące wydatki:

1. Prace przygotowawcze w tym:

- wydatki poniesione na sporządzenie Studium Wykonalności w zakresie wskazanym przez IZ RPO-L2020;
- wydatki poniesione na aktualizację Studium Wykonalności, w zakresie wskazanym przez IZ RPO-L2020 w umowie o dofinansowanie w związku z koniecznością zaopiniowania projektów realizowanych w trybie „zaprojektuj i wybuduj”;
- wydatki na przygotowanie dokumentacji przetargowej, przygotowanie przetargu, w tym publikacji przetargowych²;
- wydatki na przygotowanie dokumentacji technicznej: projekt budowlany, projekt wykonawczy, analizy, ekspertyzy, prace studialne, mapy lub szkice sytuujące projekt, program funkcjonalno-użytkowy itp.;
- wydatki na raport oddziaływania na środowisko – jeśli sporządzenie raportu jest wymagane w związku z realizacją projektu;

² Zgodnie z zapisami w Rozdziale 6.4 Wytocznych.

Wydatki, o których mowa w pkt 1, kwalifikują się w proporcji, w jakiej odnoszą się do realizowanego projektu.

2. **Wydatki na nadzór** (inwestorski, inżynierski, autorski³) – koszty związane z **nadzorem inwestorskim** prowadzonym nad robotami budowlanymi (**w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu**)⁴.
3. Wydatki na działania **informacyjno-promocyjne** bezpośrednio związane z realizacją i promocją projektu⁵ – **maksymalnie 30 tys. PLN** (banery, tablice, naklejki, inne wydatki na promocję projektu).
4. **Cross-financing** – w ramach rozwoju kompetencji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę w ramach interwencji. Na poziomie projektu łączna kwota wydatków objętych mechanizmem finansowania krzyżowego nie może przekroczyć **10% kwoty dofinansowania unijnego**.
5. **Opłaty finansowe** – wydatki związane z otwarciem i prowadzeniem wyodrębnionego na rzecz projektu rachunku bankowego przeznaczonego do obsługi projektu (wyłącznie w przypadku, gdy płatności będą przekazywane w formie zaliczki).
6. **Opłaty administracyjne** związane z uzyskiwaniem wszelkiego rodzaju pozwoleń czy zgód niezbędnych do realizacji projektu, o ile faktycznie zostały poniesione przez Beneficjenta.
7. Wydatki na **instrumenty zabezpieczające** prawidłową realizację umowy o ile ich poniesienie jest wymagane przez prawo krajowe, unijne lub IZ RPO-L2020.
8. **Nabycie nieruchomości** związanej z realizacją projektu (maksymalnie **10%** całkowitych wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu) – kwalifikowane po spełnieniu warunków z Wytycznych (Rozdział 7.4).
9. **Wydatki na realizację projektów w ramach typu I:**
 - budowa lub modernizacja ścieżek dydaktycznych, szlaków pieszo-rowerowych, miejsc parkingowych;
 - budowa lub modernizacja punktów widokowych, wież widokowych, zadaszeń, altan, miejsc wyznaczonych na ognisko;
 - wydatki poniesione na zakup i montaż ławek, leżaków, śmietników, stojaków rowerowych;
 - budowa lub modernizacja oświetlenia szlaków komunikacyjnych (do 30 % całkowitych kosztów kwalifikowalnych ponoszonych w ramach projektu);
 - budowa, przebudowa i modernizacja ogrodzeń parkowych, w tym furtki wejściowe i bramy (do 30 % całkowitych kosztów kwalifikowalnych ponoszonych w ramach projektu);
 - prace pielęgnacyjno-leczniczych i prace zabezpieczających drzewa tj. założenie wiązań i podpór;

³ Zgodnie z zapisami w Rozdziale 6.4 Wytycznych.

⁴ W sytuacji, gdy inżynier kontraktu/nadzoru inwestorski/nadzór autorski dotyczy całości robót budowlanych objętych projektem, w tym również niekwalifikowalnych, należy wydatki dotyczące nadzoru inwestorskiego uznać również za niekwalifikowane w części odnoszącej się do robót budowlanych niekwalifikowanych. W celu ustalenia wysokości niekwalifikowanych wydatków związanych z nadzorem inwestorskim należy zastosować proporcję odpowiadającą wysokości wydatków niekwalifikowanych lub podział kosztów nadzoru do części kwalifikowanej i niekwalifikowanej wynikać będzie wprost ze złożonej oferty Wykonawcy.

⁵ Zgodnie z *Podręcznikiem wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji*.

- przesadzenia drzew i krzewów ze względów zdrowotnych;
- zabiegi zwalczające szkodniki np.: założenie opasek, opryski;
- zakup drzew i krzewów, ze szczególnym uwzględnieniem roślin rodzimych właściwych dla strefy klimatycznej oraz naturalnie przystosowanych do środowiska w którym będą wzrastały;
- urządzenie/przywrócenie łąk kwietnych, runa parkowego, nasadzenia w obiektach objętych ochroną lub w stosunku do obiektów poddanych pod ochronę, ujętych w rejestrze albo ewidencji, zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody lub z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- czynna ochrona roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową oraz ich siedlisk (w szczególnych przypadkach zagrożenia wyginięciem gatunków nie objętych ochroną gatunkową, dopuszcza się pomoc finansową na restytucję i zachowanie tych gatunków);
- dokonanie nasadzeń;
- budowa urządzeń wodnych niezbędnych do utrzymania ekosystemów wodnych w obiektach przyrodniczych oraz ich naprawa i modernizacja;
- montaż tablic dydaktycznych lub innych elementów edukacyjnych umieszczanych na ścieżkach edukacyjnych i rowerowych, punktach dydaktycznych, miejscach o szerokiej dostępności publicznej.

10. Wydatki na realizację projektów w ramach typu II:

- zadania związane z zachowaniem siedlisk i gatunków oraz odtwarzanie ich tam, gdzie zostały zdegradowane;
- zadania związane z ochroną in-situ i ex situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000);
- ochronę i przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków;
- nowoczesne programy edukacyjne;
- prace pielęgnacyjno-leczniczych i prace zabezpieczających drzewa tj. założenie wiązań i podpór;
- przesadzenia drzew i krzewów ze względów zdrowotnych;
- zabiegi zwalczające szkodniki np.: założenie opasek, opryski;
- zakup drzew i krzewów rodzimych właściwych dla siedliska oraz naturalnie przystosowanych do środowiska w którym będą wzrastały;
- urządzenie/przywrócenie łąk kwietnych, runa parkowego, nasadzenia w obiektach objętych ochroną lub w stosunku do obiektów poddanych pod ochronę, ujętych w rejestrze albo ewidencji, zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody lub z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- czynna ochrona roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową oraz ich siedlisk (w szczególnych przypadkach zagrożenia wyginięciem gatunków nie objętych ochroną gatunkową, dopuszcza się pomoc finansową na restytucję i zachowanie tych gatunków);
- dokonanie nasadzeń gatunków właściwych dla danego siedliska;

- budowa urządzeń wodnych niezbędnych do utrzymania ekosystemów wodnych w obiektach przyrodniczych oraz ich naprawa i modernizacja.

11. Wydatki na realizację projektów w ramach III typu:

- zakupu pomocy dydaktycznych służących wyłącznie edukacji ekologicznej i przyrodniczej;
- wynajem pomieszczeń wraz z wyposażeniem, wykorzystywanych do realizacji zadania w celu przeprowadzenia szkoleń, konferencji itp.;
- skład i druk publikacji rozpowszechnianych nieodpłatnie oraz składu i druku materiałów konferencyjnych i pokonferencyjnych;
- składu i druku bezpłatnych wkładek lub stron ekologicznych w publikacjach nie poświęconych w całości sprawom ekologii i ochrony środowiska;
- tworzenie i zaktualizowanie stron internetowych oraz podstron bezpośrednio dotyczących realizowanego zadania edukacyjnego.
- Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska (z wyłączeniem finansowania emisji spotów reklamowych w TV).

12. Wydatki związane z pozyskaniem **środków trwałych** (szczegółowe warunki kwalifikowania środków trwałych zostały określone w pkt 6.12 Wytocznych⁶).

13. Wydatek na dostawę, montaż i uruchomienie **ruchomego środka trwałego**, o ile środek trwały jest bezpośrednio powiązany z przedmiotem projektu (pkt 6.12.1 Wytocznych).

14. Wydatki związane z pozyskaniem **wartości niematerialnych i prawnych** (np. licencje, know-how), pod warunkiem, że będą wykorzystywane/użytkowane jedynie na rzecz użytkownika wskazanego we wniosku aplikacyjnym.

Pozostałe wydatki kwalifikowane

- koszt podatku **VAT**, jeśli Wnioskodawca nie ma prawnej możliwości jego odzyskania.

Wydatki niekwalifikowalne

Do wydatków niekwalifikowalnych mogą zostać zaliczone w szczególności:

- wydatki ujęte w części 6.3 Wydatki niekwalifikowane Wytocznych Ministra Inwestycji i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz FS na lata 2014-2020;
- wydatki poniesione na wypełnienie formularza wniosku o dofinansowanie;
- wydatki nie ujęte w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie;
- wszelkie wydatki związane z zatrudnieniem osób;
- wydatki związane z utrzymaniem infrastruktury (bieżąca naprawa, konserwacja);
- wydatki związane z budową, modernizacją, przebudową i rozbudową placu zabaw, siłowni zewnętrznych, boisk, miejsc/placów przeznaczonych do gier i zabaw;
- wydatki poniesione na natryski, przebieralnie plażowe, pola namiotowe (biwakowe);
- wydatki związane z budową nowych plaż w miejscach, w których ich wcześniej nie było;

⁶ Wytoczne Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 z dnia 22 sierpnia 2019 r.

- wydatki związane z budową, modernizacją, przebudową i rozbudową scen, amfiteatrów;
- wydatki poniesione na budowę/modernizację/wyposażenie miejsc związanych z działalnością komercyjną (gastronomia, sprzedaż itp.);
- wydatki związane z budową i modernizacją dróg dojazdowych, dostosowanych/przeznaczonych do poruszania się pojazdów mechanicznych;
- koszt przygotowania, produkcji i dystrybucji gadżetów promocyjnych (tablety, lornetki, kompasy, smycze, plecaki, artykuły biurowe, pendrive itp.);
- koszty pośrednie;
- wydatki poniesione na budowę, przebudowę, rozbudowę, modernizację lub nabycie nieruchomości w celu prowadzenia działalności gospodarczej związanej z wynajmem;
- wydatki na nabycie lokali mieszkalnych;
- wkład niepieniężny;
- wydatki związane z odzyskaniem kwot nienależnie wypłaconych;
- wydatki w zakresie audytu projektu i księgowości;
- wydatki związane ze sprawami sądowymi (w tym wydatki związane z przygotowaniem i obsługą prawną spraw sądowych).